

Handläggare: Daniel Liljendahl
Telefon: 08-508 25 026

Till
Socialtjänstnämnden

Socialtjänstens arbete med utländska besökare i staden.

Förslag till beslut

Socialtjänstnämnden beslutar att godkänna denna rapport om socialtjänstens arbete med utländska besökare i staden

Dag Helin

Eddie Friberg

Sammanfattning

Under den senaste tiden har ett ökande antal utländska personer med oklar legal status haft kontakt med förvaltningen, bl.a. socialjouren. De utländska personerna besöker även frivilligorganisationernas dagverksamheter för hemlösa. De verksamheter som kommer i kontakt med utländska besökare med oklar legal status, både förvaltningens egna och de som helt eller delvis finansieras av Socialtjänstnämnden, bör hänvisa besökarna till Socialtjänsten som har ett myndighetsansvar för stadens socialtjänst. Socialtjänsten kan i sin tur hänvisa till Migrationsverket och/eller aktuell ambassad.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av socialtjänstförvaltningens kansliavdelning.

Ärendet

Under den senaste tiden har ett ökande antal utländska personer med oklar legal status haft kontakt med förvaltningen, bl.a. socialjouren. De utländska personerna besöker även frivilligorganisationernas dagverksamheter för hemlösa. Många av besökarna är EU-medborgare men det förekommer även andra nationaliteter som t.ex. latinamerikaner och östeuropéer. Rapporten avser primärt inte asylsökande eller personer med uppehållstillstånd utan EU-medborgare, papperslösa och andra grupper utan ett tydligt uppehållstillstånd eller uppehållsrätt.

Det finns betydande svårigheter med att ange hur många utländska personer som befinner i Stockholms stad. Den främsta förklaringen till detta är att de allra flesta av dessa personer inte är registrerade hos någon myndighet eller om de är det så avser registreringen något annat än deras eventuella sociala problematik. Det är exempelvis möjligt att begära ut utdrag från Skatteverket eller Migrationsverket för att kontrollera antalet medborgare från en viss stat, men en dylik räkning kommer även att inkludera de som inte kommer i kontakt med olika former av socialtjänst. Polisens uppgifter om antalet personer som har ett lagakraftvunnet avvisnings- eller utvisningsbeslut kan inte heller ligga till grund för en seriös räkning, då de som ska avvisas eller utvisas troligtvis endast är en liten del av det totala antalet. Flera av aktörerna har gjort försök att uppskatta ett antal. Uppsökarenheten uppger att det befinner sig drygt 10 utländska individer i Centralstationen och Cityterminalen, mestadels rumäner. Convictus Bryggan City räknar till ca 10 utländska personer, från Rumänien och Ungern. Frälsningsarméns Sociala Center anger ca fyra asylsökande eller före detta asylsökande samt upp mot 30 EU-medborgare som mer eller mindre regelbundet besöker verksamheten. Stadsmissionsgården har dagligen besök av ca 20 utländska besökare, rumäner och ungrare. Ny Gemenskap uppger att ca 20 östeuropéer, rumänsk- och rysktalande, samt 10-15 latinamerikaner dagligen besöker deras verksamhet. Totalt är det således drygt 100 utländska personer med oklar legal status, varje dag, som besöker eller kommer i kontakt med olika delar av stadens socialtjänst.

Upphållstillstånd/Upphållsrätt i förhållande till biståndsbedömning.

Den grundläggande regeln för resor och uppehälle inom EU för EU-medborgare är att individen ska ha tillräckliga medel för sin egen försörjning, genom t.ex. arbete eller förmögenhet. Den svenska utlänningslagen är dock relativt komplicerad och till viss del finns det betydande svårigheter med att tolka lagen utifrån svensk praxis kombinerat med EG-rätt. Framför allt är det frågan om när en person kan definieras som att hon eller han har tillräckliga medel eller arbetsinkomst för sin försörjning. Svensk praxis avseende försörjningsstöd för EU-medborgare behöver troligtvis delvis omarbetas och synkroniseras med EG-domstolens tolkning av tillräcklig arbetsinkomst och tillräckliga

medel. Vidare finns det många sysslor som inte kan ligga till grund för en uppehållsrätt som arbetstagare. Främst rör sig detta om gatumusicerande, tiggeri och svartarbete. Förvaltningen avser inte att ifrågasätta den svenska arbetsmarknads- och skattepolitiken utan konstaterar endast att många av de personer som ärendet rör har inkomster som inte kan ligga till grund för en uppehållsrätt som arbetstagare. Utan en taxerbar inkomst är det även svårare att göra en korrekt biståndsbedömning.

Förvaltningen planerar att erbjuda de delar av stadens socialtjänst som kommer i kontakt med gruppen utbildning i Utlänningslagen, tillämpliga delar av EG-rätten samt hur man bör förhålla sig till dessa i konkreta fall av biståndsbedömning.

Hur ska de olika kategorierna av utländska besökarna bemötas?

Som nämnts ovan så kommer dagligen drygt 100 utländska besökare med oklar legal status i kontakt med socialtjänsten, både stadens egen och frivilligsektorn. De verksamheter som kommer i kontakt med utländska besökare med oklar legal status, både förvaltningens egna och de som helt eller delvis finansieras av Socialtjänstnämnden, bör hänvisa besökarna till Socialtjänsten som har ett myndighetsansvar för stadens socialtjänst. Socialtjänsten kan i sin tur hänvisa till Migrationsverket och/eller aktuell ambassad.

De frivilligorganisationer som har dagverksamhet för stadens hemlösa och missbrukare har en ideologisk grundsyn som gör gällande att alla som besöker deras verksamhet bör erbjudas hjälp. Många av de utländska besökarna har också besvärliga livssituationer och är i någon mån i behov av hjälp. Dock kan det ibland uppstå problem och konflikter mellan verksamheternas ordinarie målgrupp och de utländska besökarna. Det finns heller inga reella möjligheter att ge någon kvalitativ hjälp till de utländska besökarna, ofta på grund av språkproblem men även på grund av att de problem dessa individer har kanske inte är det som organisationen arbetar med. Förvaltningen har förståelse och respekt för frivilligorganisationernas synsätt men önskar ändå framhålla att dagverksamheter i första hand bör bereda plats för Stockholms hemlösa och missbrukare. Som nämns ovan kan frivilligorganisationerna gärna hänvisa de utländska besökarna till socialtjänsten.

Omvärldsanalys

De problem, kopplade till de utländska besökarna, som stadens socialtjänst och frivilligorganisationerna upplever är inte ett unikt problem för Stockholm. Olika europeiska stater har löst sina välfärdsfrågor på olika sätt. I Norden är det företrädesvis den offentliga sektorn som utför välfärdsarbetet och är i stort sett alltid skattefinansierad. I exempelvis Storbritannien och Tyskland utförs mycket av arbetet av privata och ideella aktörer, dock med uppdrag och viss ersättning från det offentliga. I många katolska länder både finansieras och utförs välfärdsarbetet av företrädesvis ideella aktörer. Förutsättningarna är således olika, men det kan ändå finnas skäl att i ovanstående frågor söka kunskap och samarbete med andra europeiska storstäder.